

ใบความรู้ที่ ๒ เรื่อง การแต่งคำขวัญ
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑๔ เรื่อง ด้วยไทยล้วนหมายรักสามัคคี
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง การเขียนคำขวัญ (๑)
รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๑๕๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

คำขวัญ

คำขวัญ คือ ถ้อยคำที่ดีเป็นสิริมงคล บำรุงจิตใจ ให้ข้อคิดในการปฏิบัติ และส่งเสริมกิจการไปในทางที่ดี คำขวัญทั่วไป เป็นคำขวัญที่หน่วยงาน สถาบัน หรือองค์กรต่าง ๆ คิดขึ้นใช้เพื่อเป็นคติเตือนใจให้ข้อคิด เชิญชวนให้ปฏิบัติหรือละเว้น มักเป็นข้อความกะทัดรัด มีสัมผัสคล้องจอง ทำให้จดจำได้ง่าย

ลักษณะของคำขวัญที่ดี

๑. มีเจตนาที่ดี ต่อผู้ฟัง ผู้ปฏิบัติหรือผลประโยชน์ของส่วนรวม เช่น คำขวัญเชิญชวนงดสูบบุหรี่ คำขวัญเชิญชวนให้ประหยัดน้ำ

๒. มีเป้าหมายชัดเจนเพียงเป้าหมายเดียว เช่น เพื่อให้เคารพกฎจราจร หรือเพื่อให้ช่วยรักษาความสะอาดของถนน

๓. มีเนื้อหาครอบคลุมเป้าหมาย

๔. ไพเราะ สัมผัสคล้องจอง มีพลังโน้มน้าวใจผู้ฟังให้จำและปฏิบัติตาม

การเขียนคำขวัญ มีเขียน ๓ แบบ

๑) การเขียนแบบคำคล้องจอง คือ การเขียนที่ใช้สระเดียวกัน หรือคำสัมผัสเดียวกัน

๒) การเขียนคำขวัญแบบร้อยกรอง คือ การเขียนคำตามแบบบังคับ ของคำประพันธ์ชนิดนั้น ๆ เช่น โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน

๓) การเขียนคำขวัญแบบร้อยแก้ว คือการเขียนที่เรียบเรียงขึ้นอย่างไพเราะ โดยเคร่งครัดข้อบังคับในเรื่องการสัมผัส คำเอก คำโท เป็นต้น

แนวทางการเขียนคำขวัญ

๑. ใช้ถ้อยคำสั้น กระชับ มีความหมายลึกซึ้ง ใช้คำตั้งแต่ ๒ คำขึ้นไป แต่ไม่ควรเกิน ๑๖ คำ แบ่งเป็นวรรคได้ตั้งแต่ ๑-๔ วรรค
๒. เขียนให้ตรงจุดมุ่งหมาย มีการแสดงความคิดของเราในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อย่างชัดเจน หรือที่เรียกว่ามีใจความสำคัญเพียงอย่างเดียว ว่าจะให้ผู้ฟังคิดหรือปฏิบัติเรื่องอะไร
๓. มีการจัดแบ่งจังหวะของคำที่สม่ำเสมอ ทำให้สามารถจดจำได้ง่าย
๔. มีการเล่นคำ การเล่นเสียงสัมผัส และการใช้คำซ้ำ มีพลังโน้มน้าวใจ
๕. เป็นคำตักเตือนหรือนำให้ปฏิบัติในทางที่ดี
๖. ต้องรู้ว่ากลุ่มผู้ใช้คำขวัญเป็นคนกลุ่มใด หากเป็นคำขวัญสำหรับเด็กต้องเขียนให้ง่ายกว่าคำขวัญผู้ใหญ่
๗. ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะเขียน

ตัวอย่างคำขวัญ

- สุรายาเสพติดเป็นภัยต่อชีวิต เป็นพิษต่อสังคม
- ปลอดภัยเพื่อชีวิต ทุกขณะจิตอย่าประมาท
- เลิกสูบ เลิกเสฟในวันนี้ เพื่อชีวิตที่ดีในวันหน้า
- มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ คู่คุณธรรม
- มีคุณธรรมนำใจ ใช้ชีวิตอย่างพอเพียง หลีกเลียงอบายมุข
- รักษาเวลา รักษาหน้าที่ ชีวิตจะดี ถ้าคุณมีวินัย
- ประเทศไทยจะรุ่งเรือง ถ้าพลเมืองไม่พึ่งยาเสพติด
- หนังสือคือมิตร สื่อความคิดให้ก้าวไกล
- อดทน ขยัน ประหยัด คือ คุณสมบัติของเด็กไทย
- ยึดมั่นประชาธิปไตย ร่วมใจพัฒนา รักษาสิ่งแวดล้อม
- เรียนรู้ตลอดชีวิต คิดอย่างสร้างสรรค์ ก้าวทันเทคโนโลยี